

Helsinki 14.3.2007

Tiedotusvälineille
JULKAISTAVISSA torstaina 15.3.2007 KLO 11.00
<http://www.optula.om.fi/38700.htm>

VELKAJÄRJESTELYT TUOMIOISTUIMISSA

Velkajärjestelyn saaneilla velallisilla on vähemmän velkaa ja enemmän velkasuh-teita kuin 1990-luvulla. Pääosa velkavastuista koostuu useimmiten kulutus-luotoista. Maksukyky on heikentynyt ja yhä useampi velallinen saa kaikki vel-kansa anteeksi. Enemmistö velallisista on työelämän ulkopuolella.

Muun muassa nämä tiedot sisältyvät Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen jul-kaisuun *Muttilainen, Vesa: Velkajärjestelyt tuomioistuimissa. Velalliset ja mak-suohjelmat vuonna 2005. OPTL:n tutkimustiedonantoja 75.*

Tutkimuksessa on tarkasteltu ensi kertaa 2000-luvulla velkajärjestelyn saanei-ta velallisia ja heille vahvistettuja maksuohjelmia. Asiaa ei siis ole tutkittu sen jälkeen, kun velkajärjestelyyn pääsyä helpotettiin vuonna 2003.

Tutkimus perustuu tietoihin 565 velkajärjestelyasiasta. Aineisto on koottu kai-kista maamme käräjäoikeuksista vuoden 2005 lopulla.

Kulutusvelkojen merkitys lisääntynyt

Velkajärjestelyn saaneilla velallisilla on keskimäärin 47 000 euroa velkaa ja 12 velkasuhdetta¹. Noin 40 prosentissa tapauksista pääosa veloista on kulutusluottoa ja yli neljänneksessä tapauksista yritysvelkaa. Vain neljä prosenttia velallisista on antanut asuntonsa velan vakuudeksi.

Vuosina 1997–2005 velkojen reaalin määrä lähes puolittui, mutta velkasuh-teet lisääntyivät. Vakuudettomien tavallisten velkojen merkitys on kasvanut va-kuusvelkojen kustannuksella. Kulutusvelat muodostavat entistä useammin pää-osan veloista. Asuntovelallisten ja takaajien osuus velallisista on supistunut.

Vuonna 2005 noin neljänneksellä velallisista oli jotakin varallisuutta velkajär-jestelyä hakiessaan. Varallisuuden arvo oli keskimäärin 950 euroa. Velallisten nettotulot olivat keskimäärin 760 euroa ja kokonaismenot 750 euroa kuukaudes-sa. Varallisuus ja tulot ovat vähentyneet selvästi vuodesta 1997. Menotkin ovat hieman pienentyneet.

Yhä useampi saa velkansa anteeksi

Velallisista 57 prosenttia kykenee maksamaan velkojaan joko tuloillaan tai varal-lisuuden realisointituotoilla. Velkojaan maksavaa velallista kohden maksukerty-mä on keskimäärin lähes 6 700 euroa tai 10 prosenttia veloista. Koko tutkimusai-neistossa molemmat luvut jäävät selvästi pienemmäksi, koska suuri osa velallisista ei maksa lainkaan velkojaan.

¹ Kaikki tiedotteessa mainitut keskiluvut ovat mediaaniarvoja.

Velkajärjestelyssä velallisen tulot maksuohjelman ajalta ovat tärkein rahan lähde. Tuloillaan velkoja maksavien velallisten maksuvara on keskimäärin 130 euroa kuukaudessa. Kaikkia velallisia kohden laskettuna keskimääräinen maksuvara alenee lähelle nollaa. Maksuvara tarkoittaa velkojen lyhentämiseen käytettävää rahasummaa, joka tuloista jää jäljelle menojen vähentämisen jälkeen.

Velallisten maksukyky on heikentynyt selvästi 1990-luvulta 2000-luvulle. Velkojaan maksavien velallisten osuus on vähentynyt ja entistä pienempi osa veloista tulee maksettua. Velkojaan maksamattomien velallisten osuus on lähes kaksinkertaistunut.

Tavallisten velkojen maksuohjelmat kestävät keskimäärin viisi vuotta. Joka kahdeksas ohjelma on vahvistettu alle viideksi vuodeksi. Nykyisin aikaisempaa suurempi osa maksuohjelmista kestää alle viisi vuotta.

Neljä viidesosaa maksuohjelmista on asianajajien tai muiden lakimiesten valmistelemia. Talous- ja velkaneuvojat puolestaan valmistelevat lähes 90 prosenttia velkajärjestelyhakemuksista. Molemmat osuudet ovat kasvaneet vuodesta 1997.

Vain kolmannes velallisista on töissä

Velkajärjestelyssä niukka enemmistö velallisista on miehiä. Keski-ikä on 49 vuotta. Yksinasuvien osuus kohoaa yli puoleen velallisista. Kolmannes velallisista on töissä ja kaksi kolmesta työelämän ulkopuolella. Työttömien osuus on 30 prosenttia. Aikuisväestöön verrattuna velkajärjestelyssä on runsaasti keski-ikäisiä, yksinasuvia ja yksinhuoltajia, heikosti koulutettuja ja työttömiä.

Velallisten rakenne on muuttunut vuosina 1997–2005. Etenkin yksinasuvien ja työelämän ulkopuolella olevien henkilöiden osuus on kasvanut. Velallisten sidokset yritystoimintaan ovat vähentyneet, mutta entisten yrittäjien osuus on pysynyt samana.

Velallisten tilanne velkajärjestelyssä näyttää nykyisin synkemmältä kuin 1990-luvulla. Hakijoiden määrän vähennyttyä jäljelle ovat jääneet vain kaikkein heikoimmassa taloudellisessa asemassa olevat velalliset. Talouslama 1990-luvulla ajoi velkajärjestelyn hakijoiksi runsaasti myös parempiosaisia velallisia. Nykyisen kaltaisissa taloudellisissa oloissa näiden velallisten velkaongelmat ovat ratkaistavissa yleensä neuvottelemalla velkojien kanssa.

Velkajärjestelyyn yhä vähemmän hakijoita

Yksityishenkilöiden velkaongelmien korjaamiseen tarkoitettu velkajärjestelylaki tuli voimaan vuonna 1993. Tähän mennessä velkajärjestelyä on hakenut noin 90 000 henkilöä.

Vuonna 2006 tuomioistuimiin saapui 3 700 uutta velkajärjestelyhakemusta. Määrä on noin kuudenneksen vähemmän kuin vuonna 2005. Hakemusten vuosittainen määrä oli suurimmillaan 1990-luvun puolivälissä noin 14 000.

Lisätietoja: Vesa Muttilainen 010 36 65357

Julkaisun voi tilata Oikeuspoliittisesta tutkimuslaitoksesta puh. 010-36 65355

Julkaisu on kokonaisuudessaan laitoksen verkkosivuilla: <http://www.optula.om.fi/38700.htm>